

La contribució dels CEA en la promoció del debat i la mirada crítica

En diferents avaluacions sovint es manifesta que hi ha una baixa visibilitat d'alguns comitès d'ètica assistencial (CEA) molt centrats a atendre els casos que consulten els professionals. Per això, potser no es dona la mateixa importància a la funció formadora i divulgadora d'aspectes de l'atenció sanitària en què la mirada bioètica és molt rellevant. Però és cert que des de ja fa uns anys han augmentat el nombre d'activitats que els CEA organitzen amb la finalitat de millorar la informació, i fomentar el debat i la reflexió entre els professionals de les institucions sanitàries i la ciutadania en general. Vint-i-cinc anys després que s'aprovés l'Ordre que regula l'acreditació dels CEA, es mostren tres exemples de jornades realitzades durant el darrer mes d'octubre. Sortosament n'hi ha moltes altres que ja s'organitzen amb periodicitat anual i que susciten un considerable interès entre els professionals i la ciutadania.

a+ althaia
Centre Assistencial Universitari Marrecs

VIII Seminari de Bioètica

+ medicina, és sempre millor?

CEA Althaia

Dijous 19 d'Octubre del 2017

a+

Més medicina és sempre millor?

Diuen que el millor professional no és aquell que fa més coses tècniques, sinó que és aquell que **coneix millor la inutilitat dels tractaments**. Ja ho deia el jurament hipocràtic, *primum non nocere*. Aquesta afirmació té molt de **transfons ètic**. S'han de fer proves diagnòstiques i tractaments quan hi ha indicació mèdica (beneficència) i consentiment de les persones

(autonomia) tot avaluant riscos i beneficis, i alternatives, no fer quan està contraindicat per evitar afegir-hi riscos (no-maleficència), tenir en compte l'equitat i la sostenibilitat del sistema sanitari (justícia).

Estem vivint en una **societat ràpida, exigent i informada**, que reclama fer i tractar a vegades **sense una reflexió profunda prèvia**. D'altra banda, la medicina ha evolucionat molt, i ha fet que disposem de moltes eines diagnòstiques i terapèutiques per prevenir i tractar la malaltia.

Això té conseqüències com ara l'**excés d'expectatives i demandes de la societat** sobre la sanitat, i l'**excés i sobreús de tractaments i mitjans tècnics dels sanitaris**, si no hi ha una adequada i curosa **valoració holística i global de la persona, la situació i les circumstàncies**, a més de l'aplicació de medicina basada en l'evidència i individualitzada tenint en compte les preferències de les persones.

Al **professional sanitari se l'educa per tractar malalties** i se l'educa poc per tractar malalts, i la tecnologia s'ha imposat per guarir malalties que eren incurables, però de vegades també allarguen processos incurables que afecten greument la qualitat de vida de les persones i que poden generar patiment.

Sabem que tant l'excés com el defecte de tractament (nihilisme terapèutic) són problemes que poden arribar a generar maleficència en les persones ateses i podrien considerar-se una mala praxis mèdica i una ineficiència del sistema.

En aquest **seminari s'ha reflexionat** sobre aspectes com el sobrediagnòstic, el sobretractament, l'ús i la utilització de recursos i tractaments amb pobre eficàcia i efectivitat, i els dilemes ètics que això planteja, i s'ha exposat un canvi de paradigma cap a una **mirada més ètica, més holística, més centrada en les preferències i necessitats de la persona i més humana**.

El doctor Segura ens ha obert els ulls sobre l'impacte "negatiu" que té la pràctica clínica, que sense una voluntat de maleficència, acaba sent-t'ho. Així ens ho explicita l'informe ENEAS (registre nacional d'efectes adversos) o el llibre *Errar is human* en què es posa de manifest com l'activitat sanitària té un impacte negatiu en resultats de salut, en el sentit que es generen efectes adversos indesitjables, evidentment sense voluntat dels clínics, que acaben afectant les persones i el sistema sanitari.

Sembla que, en paraules del doctor Segura, s'han de fer tècniques i suports quan “tens més a guanyar que a perdre” i és important tenir coneixement de l'existència dels efectes adversos de les terapèutiques per valorar en cada cas si són o no adients.

El doctor Robles, en la seva conferència, ha obert diversos interrogants relacionats amb el sobrediagnòstic i la prevenció de la salut, com ara “diagnosticar abans, sempre és millor?” I ens ha deixat afirmacions, com ara que “el sobrediagnòstic ens roba vida sana”, que fan reflexionar molt i és que l'etiquetatge i la condició de malaltia resta salut a les persones i el sobrediagnòstic no sempre té un impacte positiu.

El doctor Robles també ha destacat que de vegades a la relació clínica “l'únic llenguatge és la prescripció” o sigui que tant pacients com professionals ens relacionem amb l'oferiment d'una prescripció o de proves, quan potser seria més útil una bona comunicació i escolta activa per compartir decisions i tractaments.

El doctor Varela, expert en la matèria, ens ha parlat de pràctiques inapropiades; de la necessitat que siguin els pacients els que ajudin a la presa de decisions; de la utilitat dels ajuts a la decisió (*decision aids*), que són eines visuals d'ajuda per estimar el risc de patir una malaltia i prendre decisions; es valoren com a molt positives les pràctiques basades en atenció adequada (*right care*), és a dir, no fer coses que ja sabem que no aporten valor o sigui les que fem han de ser basades en l'evidència científica actual i no hem de fer tractaments que no aportin valor.

El doctor Amblás, des del punt de vista clínic, posa en relleu les pràctiques de com apoderar el pacient i la família, de mesurar el que porti valor en salut (és a dir, els resultats de supervivència lliure de discapacitat, tenint en compte els temps de durada posterior de l'estat en bona salut i, sobretot, valorant els resultats que realment importin i no solament la supervivència). Conclou, i molt encertadament, dient “mesurar resultats que importin a les persones”.

Per acabar, la taula “Menys és més”, aporta que es pot concloure més no sempre és millor, i el que s'hauria de fer més és comunicar bé, prendre més decisions compartides, i obtenir més participació dels pacients. Menys tecnificació i menys medicina fragmentada i menys pràctiques de poc valor.

8a edició
CINEMA ÈTIC
23 d'octubre 2017 - 14.45h
Sala d'actes Edifici Fleming,
Carrer Hospital, 17. Palamós
Organitzat pel Comitè
d'Ètica Assistencial (CEA)

"Les vacunes, a debat"

14.45h - Benvinguda i presentació
Dra. Carme Sabrià, presidenta del CEA

15.00h - Projectió del documental
"I tu, vacunes?" del 30 minuts de TV3

15.40h - Taula rodona i debat
Moderador: Dr. Juan José Garcia,
cap de servei de pediatria Hospital Sant Joan de Déu

Dr. Pere Plaja, Pediatra, director d'Innovació,
Recerca i Desenvolupament (IRD)
de la Fundació Salut Empordà

Dra. Teresa Forcades, metgessa, teòloga i
monja benedictina catalana

Dr. Josep M. Busquets, metge, secretari
del Comitè Bioètica de Catalunya

16.20 h Reflexions compartides

17.00 h Fi de l'acte

Tens pensat venir? Avisanos!
Comitè d'Ètica Assistencial
cea@ssibe.cat
Aforament limitat

Segueix-nos | @comssibe
@imatgessibe
ssibe.cat

Cinema Ètic, 8a edició, organitzada pel Comitè d'Ètica Assistencial de Serveis de Salut Integrats Baix Empordà

El passat 23 d'octubre a Palamós, i de la mà del Comitè d'Ètica Assistencial de Serveis de Salut Integrats Baix Empordà (SSIBE), ha tingut lloc la 8a edició de Cinema Ètic, en què el tema ha estat **"Les vacunes, a debat"**.

La sessió s'ha iniciat amb la presentació de la doctora Carme Sabrià, presidenta del Comitè d'Ètica Assistencial, que ens ha situat en el context actual de les vacunes. Posteriorment, s'ha donat

pas a la projecció del curtmetratge "I tu, vacunes?" i, tot seguit, s'ha iniciat el debat amb els convidats i la seva postura en relació a les vacunes. Les intervencions han estat a càrrec del doctor Pere Plaja, pediatra, director d'Innovació, Recerca i Desenvolupament de la Fundació Salut Empordà, del doctor Josep M. Busquets, secretari del Comitè Bioètica de Catalunya, i de la doctora Teresa Forcades, metgessa i monja benedictina. Ha moderat la taula el doctor Juan José Garcia, cap de Servei de Pediatria de l'Hospital Sant Joan de Déu.

Podeu escoltar les intervencions al canal de YouTube en els enllaços següents:

1. [Intervenció de la doctora Carme Sabrià](#)
2. [Intervenció del doctor Pere Plaja](#)
3. [Intervenció del doctor Josep M. Busquets](#)
4. [Intervenció de la doctora Teresa Forcades](#)

Les intervencions han permès que s'encetés un debat molt interessant i enriquidor amb diferents punts de vista, en què el públic també ha pogut participar. Tot i la diversitat de punts de vista, cap de les parts participants no s'ha posionat clarament per un sí o un no rotunds.

Hi han assistit un centenar de persones professionals del sector i, com que l'acte era obert a tothom, també hi han assistit usuaris interessats en el tema, entre els quals alguns pares i mares acompanyats dels seus bebès.

Aquest tipus d'actes permeten compartir amb els companys i la població qüestions amb dilemes ètics, reflexionar-hi i donar a conèixer els diferents punts de vista.

Ja fa vuit anys que el Comitè d'Ètica Assistencial de Serveis Integrats de Salut aposta per aquest format per tractar temes tan controvertits des del punt de la bioètica.

Aquestes són les projeccions realitzades en les diferents edicions:

- 1a edició (2010): *La dama i la mort*, curtmetratge.
- 2a edició (2011): presentació del llibre *Entre la vida i la mort*. Projecció del curtmetratge *Morir sense morir*.
- 3a edició (2012): projecció de la pel·lícula *Las alas de la vida*.
- 4a edició (2013): projecció de la pel·lícula *El milagro de Carintia*, sobre la reanimació.
- 5a edició (2014): projecció de la pel·lícula *4 meses, 3 semanas, 2 días*, sobre l'avortament.
- 6a edició (2015): viure la mort; projecció del documental *La mort* del programa de TV3 *No serà fàcil*.
- 7a edició (2016): maltractament a la gent gran; projecció del curtmetratge *Contra Natura*.

HOSPITAL DE LA SANTA CREU I SANT PAU
UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

24/10/2017

Sessió conjunta de la Societat Catalana de Bioètica i el Comitè d'Ètica Assistencial de l'Hospital de Sant Pau

Oportunitats actuals i a mig termini de la genètica i consideracions ètiques sobre la seva aplicació en l'àmbit de la salut

Ponents:
Dr. Jordi Surrallés
Director del Servei de Genètica de l'Hospital de Sant Pau
Catedràtic de Genètica de la UAB

Dr. Josep Santaló
Catedràtic de Biologia Cel·lular de la UAB
Membre de l'Observatori de Bioètica i Dret de la UB

Moderadora:
Dra. Victòria Martorell
Membre del Comitè d'Ètica Assistencial
Cap de Desenvolupament de serveis de l'Hospital de Sant Pau

Lloc:
Sala d'actes de l'Hospital de Sant Pau
C/ Mas Casanovas, 90

15:30 a 17 hores

Entrada lliure i gratuïta

@HospitalSantPau www.santpau.cat

Sessió sobre ètica i genètica, del dia 24 d'octubre a l'Hospital de Sant Pau de Barcelona

El passat dia 24 d'octubre ha tingut lloc a l'Hospital de Sant Pau la sessió "Oportunitats actuals i a mitjà termini de la genètica i consideracions ètiques sobre la seva aplicació en l'àmbit de la salut", organitzada conjuntament per la Societat Catalana de Bioètica i el Comitè d'Ètica Assistencial de l'Hospital de Sant Pau.

L'objectiu d'aquesta sessió, dirigida a professionals sanitaris i membres de comitès d'ètica, era estimular en els assistents el

necessari debat i la reflexió des del punt de vista ètic entorn de les possibilitats que ofereix la genètica en el camp de la salut i els conflictes ètics que aquests avenços poden generar.

En primer lloc, el doctor Surrallés, director del Servei de Genètica de l'Hospital de Sant Pau i catedràtic de Genètica de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), ha presentat les opcions que tant des del punt de vista diagnòstic com terapèutic ofereix la genètica en l'atenció als nostres pacients. En la segona part, el doctor Santaló, catedràtic de Biologia Cel·lular de la UAB i membre de l'Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona (UB), ha exposat alguns conflictes ètics que suscita la intervenció sobre els gens humans. Conèixer la informació que contenen els gens pot plantejar qüestions relacionades amb la privacitat, la intimitat, la discriminació i la possible estigmatització genètica, així com amb la selecció d'embrions associada al diagnòstic i la selecció prenatal.

Els ponents han posat l'èmfasi en les característiques summament especials de la informació genètica i el que això comporta en la comunicació de les possibles troballes als pacients i/o familiars, sense oblidar el dret a no saber i la dificultat que ofereix la gestió de les troballes incidentals quan s'utilitzen tècniques de seqüenciació massiva.